

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

D I S T I N C T.

3

utentes. Sicubi vero patrum vox nostra insonuit, non à paternis discessit limitibus. Nō igitur debet hic labor cuiquam pigro vel multū docto videri superfluous: cū multis impigris multisq; indoctis, inter quos etiā & m. hi sit necessarius: breui volumine complicans patrum sentētiās, appolitis eorum testimoniis: vt nō sit necesse quærenti, librōrū numerositatem euoluere, cui breuitas q̄ quæritur, offert sine labore. In hoc autē tractatu, non solum pium Lectorem, sed etiam liberū correctorē desidero, maximē vbi profunda versatur veritatis quæstio, quæ vtinam tot haberet inuētores, quot habet cōtradiētores. Vt autem quod quæritur facilius occurrat, titulos quibus singulorum librorum capitula distinguuntur, præmisimus.

*Ex Aug. in
procem. li. 3.
de Trin.*

*Ex eodem
loco supra
citato.*

D E M Y S T E R I O T R I N I T A T I S L I B. I.
D I S T I N C T I O. I.

A Cap. r.

VETERIS ac nouę legis continētiām, diligenti indagine, etiā atque etiam cōsiderantibus nobis, præuia Dei gratia, innotuit sacrę paginę tractatum circa res, vel signa præcipuē versari: vt enim egregi⁹ doctor August ait in lib. de doctri. Christ. Omnis doctrina vel rerū est vel signorum: sed res etiam per signa discuntur. Proprie autem hic RES appellantur, quæ non ad significandum aliquid adhibentur: S I G N A vero quorum vsus est in significādo. Eorum autem aliqua sunt, quorum omnis vsus est in significando, non in iustificādo: quibus non vtimur nisi aliquid significandi gratia, vt aliqua Sacramēta legalia. Alia quæ non solum significant, sed conferunt quod intus adiuuet: sicut Euangelicā Sacramēta. Ex quo aperte intelligitur, quæ hic appellentur signa, res illæ videlicet quæ ad significādum aliquid adhibentur. Omne igitur signū etiam res aliqua est:

*Omnis do-
ctrina est de
reb vel de
signis.
Lib. 1. cap.
2. Tom. 3.
Res.
Signa.*

A 2 Quod

*Lib. 6° loc.
citatus.*

Quod enim nulla res est, ut in eodē Augustin. ait, omnino nihil est. Nō autē ediuersō omnis res signum est: quia non adhibetur ad significandū aliquid. Cumq; his intenderit theologorum speculatione studiosa atq; modesta, diuinam scripturam, formā præsriptam in doctrina tenere aduertet. De his ergo nobis aditum ad res diuinas aliquatenus intelligendas, Deo duce, aperire volētib⁹ differendum est: & primum de rebus, postea de signis differemus.

*De rebus
quibus fru-
endum est,
lib. 1. c. 3.
de doct.
Christ.
Lib. 1. c. 3.*

De rebus communiter agit.

*Aug. cap. 4.
eiusdem i.
1. de doct.*

*Lib. 1. cap. 5.
de doct.*

*Lib. 1. ca. 4.
eiusdem li.
Rom. 1. ca.
Caput 2. li. 1.
de doct.*

ID ERGO in rebus cōsiderandum est: ut in eodem Aug. ait: quod res aliæ sūt quibus fruendū est, aliæ quibus vtendum est, aliæ quæ fruuntur & vtuntur. Illæ quibus fruendum est, nos beatos faciunt: istis quibus vtendū est, tendentes ad beatitudinem adiuuamur, & quasi adminiculamur, ut ad illas res, quæ nos beatos faciūt, peruenire, eisq; inhærere possimus. Res verò quæ fruuntur & vtuntur, nos sum⁹: quasi inter vtrāsq; cōstituti, & angeli, & sancti. FR VI autem est amore alicui rei inhærere propter seipsam. VTI vero, id q̄ in vsum venerit referre: ad obtinendum illud quo fruendum est: alias abuti est, nō vti: nam vsus illicitus, abusus vel abusio nominari debet. Res igitur quibus fruendū est, sunt pater & filius & Spirit⁹ sanctus. Eadē tamē trinitas quædam summa res est, communisq; omnibus fruētibus: ea si tamen res dici debet, & non rerum omniū causa: sī tamen & causa. Non enim facile potest inueniri nomen q̄ tantæ excellentiæ conueniat, nisi quod melius dicitur trinitas hęc vnus Deus. Res autē quibus vtendum est, mundus est, & in eo creata. Vnde Aug. in eodem. Vtendum est hoc mundo non fruendū, ut inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt, intellecta cōspiciantur, id est, ut de temporalibus æterna capiuntur. Item in eodem, In omnibus rebus illę tā-

tum
com
vt ad
gust
busip
vtim
fruen

N
de tr
dicit
tatis
sed ia
mit e
ne de
fruit
nō pr
tend
tum
vita
mus
inhæ
mul
D
H
dete
sed i
vide
bula
dē in
volu
cit. I
entre
& qu
vel
tole
tum

tum sunt quibus fruendum est, quæ æternæ & in- *Cap. 10. lib.*
 commutabiles sunt: cæteris autem vtendum est, *10. de trin.*
 vt ad illarum perfruitionem perueniatur. Itē Au- *tom. 3.*
 gust. in 10. lib. de trinit: fruimur cognitis, in qui-
 bus ipsis propter se voluntas delectata conquiescit:
 vtimur verò eis, quæ ad aliud referimus, quo
 fruendum est.

*Item quid intersit inter frui & vti aliter
 quam supra.*

C Cap. 11.

NOTANDVM verò quod idē Aug. in lib. 10.
 de trin. aliter quam supra accipiens vti & frui, sic
 dicit, Vti est assumere aliquid in facultatē volun-
 tatis. Frui autē est, vti cum gaudio: nō adhuc spei,
 sed iam rei: ideoq; omnis qui fruitur, vtitur: assu-
 mit enim aliquid in facultatem volūtatis cum fi-
 ne delectationis. Non autem omnis qui vtitur, &
 fruitur, si id quod in facultatē volūtatis assumit,
 nō propter ipsū, sed propter aliud appetit. Et at-
 tende, quia videtur August. dicere illos frui tan-
 tum, qui in re gaudent, nō iam in spe: & ita in hac
 vita non videmur frui, sed tantum vti, vbi gaude-
 mus in spe cum supra dictum sit, Frui esse amore
 inhærere alicui rei propter se: qualiter etiam hic
 multi adhærent Deo.

Determinatio eorum quæ videntur contraria.

D 1. Cor. 13. d.

HÆC ergo quæ sibi contradicere videntur, sic
 determinam⁹: dicētes, nos & hic, & in futuro frui:
 sed ibi proprie, & perfectè, & plenè vbi per speciem
 videbimus quo fruemur: hic autē dum in spe am-
 bulamus, fruimur quidem, sed nō adeo plenè. vn-
 de in libr. 10. de trin. Fruimur cognitis in quibus
 volūtas ipsis propter se ipsam delectata conquies-
 cit. Idem in lib. de doct. Christ. ait, Angeli illo fru-
 entes iam beati sunt, quo & nos frui desideramus:
 & quātū in hac vita iam fruimur, vel per speculū,
 vel in ænigmate, tāto nostram peregrinationē, &
 tolerabili⁹ sustinemus, & ardētius finire cupimus.

Cap. 10.

Lib. 1. ca. 30.

Alia determinatio.

POTES T etiã dici quod qui fruitor etiam in hac vita, non tantum habet gaudium spei, sed etiam rei: quia iam delectatur in eo quod diligit, & ita iam rem aliquatenus tenet. Constat igitur quod debemus Deo frui & non uti. Illo enim, ut ait Aug. fruereis quo efficiereis beatus, & in quo spem ponis, ut ad id peruenias. De hoc idem ait in libr. de doctrin. Christian. Dicimus nos ea re frui quam diligimus propter se, & ea re fruendum nobis esse tantum qua efficiemur beati: ceteris vero utendum. Frequenter tamen dicitur frui, cum delectatione uti. Cum enim adest quod diligitur, etiam delectationem secum gerit: si tamen per eam transferis, & ad illud ubi permanendum est, eam retuleris, uteris ea: & abusu e non proprie diceris frui. Si vero inhaeris atque permaneris, finem in ea ponens laetitiae tuae, tunc vere & proprie frui dicendus es: quod non est faciendum nisi in illa trinitate, id est, summo & incommutabili bono.

Utrum hominibus sit utendum, vel fruendum.

CV M autem homines qui fruuntur & utuntur aliis rebus, res aliquae sunt, quaeritur utrum se frui debeant, an uti, an utrumque: Ad quod sic respondet Augustinus in libr. de Doctrin. Christ. Si propter se homo diligendus est, fruimur eo: si propter aliud, utimur eo. Videtur autem mihi propter aliud diligendus. Quod enim propter se diligendum est, in eo constituitur beata vita: cuius etiam spes hoc tempore nos consolatur. In homine autem spes ponenda non est, quia maledictus est qui hoc facit. Ergo si liquide advertas, nec seipso quisquam frui debet: quia diligere se propter se non debet, sed propter illud quo fruendum est. Huic autem contrarium videri non debet quod Apostolus ad Philemonem loquens ait: Ita frater ego te fruam in Domino. Quod ita determinat August. Si dixisset tantum te fruam.

lib. 1. de do-
ctri. Christ.
cap. 33.
Aug. lib. eodē
c. 31. c. 3. eius
dem lib.

Aug. l. 1. c.
22.

Hierem. 17.

fruar, & non addidisset in Domino, videretur finem dilectionis ac sp̄e constituisse in eo: sed quia illud addit, in Domino se finem posuisse, eodemque frui significavit. Cum enim (vt idē Aug. ait) homine in Deo fruēris, Deo potius quam homine fruēris.

Cap. unico
Aug. in lib. 11
de doct.
Christ. c. 33.
Ibid. paulo
superius.

Hic queritur an Deus fruatur, an utatur nobis. G

Ad Eph. 2.
Aug. in li. 1.
de doct.
Christ. c. 31.
Psal. 15. c. 32.
continuo.

SED cū Deus diligat nos, vt frequēter scriptura dicit; quæ eius dilectionem erga nos multū cōmēdat, quærit Augustin⁹ quomodo diligat: an vt vtens, an vt fruēs, & procedit ita, Si fruitur, eget bono nostro, quod nemo sanus dixerit. Ait enim Propheta, Bonorū meorum nō eges. Omne enim bonum nostrum vel ipse est, vel ab ipso est: nō ergo fruitur nobis, sed utitur. Si enim nec fruitur, nec utitur, nō inuenio, quomodo diligat nos: neq; tamē sic utitur nobis, vt nos aliis reb⁹. Nos enim res quibus utimur ad id referimus, vt Dei bonitate perfruamur. Deus vero ad suā bonitatē vsum nostrū refert. Ille enim miseretur nostri propter suā bonitatē: nos autem nobis inuicē propter illius bonitatē. Ille nostri miseretur, vt se perfruamur: nos vero inuicem nostri miseremur, vt illo fruamur. Cum enim nos alicuius miseremur, & alicui cōsulimus, ad eius quidē facimus utilitatē, eamq; intuemur: sed & nostra fit consequens, cū misericordiā quam aliis impēdimus, non relinquit Deus sine mercede. Hæc autē merces summa est, vt ipso fruamur. Item quia bonus est, sumus: in quantū sumus, boni sumus. Porro etiam quia iustus est, non impunē mali sumus: & in quantū mali sumus, in tantum etiam minus sumus. Ille ergo vsus, quo nobis utitur Deus, non ad eius, sed ad nostram utilitatem refertur: ad eius vero tantummodo bonitatem.

Aug. li. 1. de
doct.
Christ. c. 30.
Ex eodem
li. c. 32. paulo
superius.
Ibid. paulo
inferius.

Vtrum utendum, an fruendum sit virtutibus. H

HIC considerandum est, vtrum virtutibus sit

A 4 uten-

vtendum, an fruēdum. Quibusdam videtur quod eis sit vtendum, & non fruendum: & hoc confirmāt authoritate Augustini, qui, vt prætaxatū est, dicit non esse fruendum nisi Trinitate, id est, summo & incommutabili bono. Item, dicūt, ideo non esse fruēdum eis, quia propter se amandę nō sunt, sed propter æternam beatitudinem. Illud autem, quo fruēdum est, propter se amādū est. Sed quod virtutes propter se amandę nō sint, immò propter beatitudinem solam, probāt authoritate August. qui in lib. 13. de Trin. cōtra quosdam ait. Forte virtutes, quas propter solam beatitudinē amamus, sic nobis persuadere audēt, vt ipsam beatitudinē non amemus: quod si faciunt, etiam ipsas vtique amare desistimus, quādo illam, propter quam solam istas amauius, nō amamus. Ecce his verbis videtur Aug. ostendere, quod virtutes nō propter se, sed propter solam beatitudinem amandę sint. Quod si ita est, ergo eis fruendum nō est. Aliis verò contrā videtur, scilicet, quod fruendum eis sit, quia propter se petēdę & amandę sunt. Et hoc cōfirmant authoritate Ambr. qui ait super illum locū epistolę ad Galat. Fructus autē spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, &c. at hic non nominat opera, sed fructus, quia propter se petenda sunt: si vero propter se petēda sunt, ergo & propter se amanda. Nos autē harum, quę videtur, autoritatum repugnātiā de medio eximere cupientes, dicimus, quod virtutes propter se petēdę & amandę sunt: & tamen propter solam beatitudinem: propter se quidē amandę sunt, quia delectant sui possessores sincera & sancta delectatione, & in eis pariunt gaudiū spirituale. Veruntamen nō est hic cōsistēdum, sed ultra gradiēdū nō hic hęreat dilectionis gressus, neq; hic sit dilectionis terminus, sed referatur hoc ad illud summū bonum, cui soli omnino inherēdū est: quia illud propter se tantū
aman-

*Lib. 1. de
doct. Christ.
cap. 33.*

Cap. 5.

*Cap. 5. To. 5.
Glossa inter
lineas.*

amādum est, & ultra illud nihil quærēdū est; illud est enim suprem^o finis. Ideo Augu. dicit, quod eas diligimus, propter solam beatitudinem: nō quin eas propter se diligamus, sed quia id ipsum, quod eas diligimus, referimus ad illud summum bonū, *Aug. ca 4. l. 1. de doct. Christ.* cui soli inhærendum est. & in eo permanēdum, finisque lætitiæ ponendus: quare virtutibus nō est fruendum. Sed dicet aliquis, Frui est amore inhæ-
 rere alicui propter seipsam, vt prædictum est. Si ergo propter se virtutes amandę sunt, & eis fruendū est. Ad quod dicimus, in illa descriptione, vbi dicitur propter seipsam: intelligēdum est rātummodo, vt scilicet ametur propter seipsam tātum, vt non referatur ad aliud, sed ibi ponatur finis, vt supra ostēdit Augu. dicens, si inhæseris atque permanseris finem ponens lætitiæ, tunc vere & proprie frui dicendus es: quod nō est faciendum, nisi in illa Trinitate, id est, summo & incommutabili bono. vt ēdum est ergo virtutibus, & per eas fruēdum summo bono: ita & de voluntate bona dicimus. vnde Aug. in lib. 10. de Trin. ait, Voluntas est, per quam fruimur: ita & per virtutes fruimur, non eis, nisi forte aliqua virtus sit Deus, vt charitas: de qua pōst tractabitur. *Cap. 10. 1. Ioan. 4. e. Dist. 7. 1 lib.*

Epilogus.

OMNIVM igitur quę dicta sunt, ex quo de rebus specialiter tractauimus, hæc summa est, Quod alix sunt quibus fruendū est, alix quibus vtendū est: alix quę fruuntur & vtuntur: & inter eas quibus vtendū est, etiam quędam sunt per quas fruimur: vt virtutes & potentix animi, quę sunt naturalia bona. De quibus omnibus antequā de signis tractemus, agendum est, ac primum de rebus quibus fruendum est: scilicet de sancta atque indiuidua Trinitate. *Ex Aug. c. 12 li. 1. de doct. Christian.*